

POSTANOWIENIE

Dnia 20 marca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Pietruszyński

w sprawie **T. E.**

skazanego za przestępstwo z art. 258 § 1 k.k. i inne

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 20 marca 2024 r.

wniosku obrońcy skazanego o wstrzymanie wykonania zaskarżonego kasacją wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 29 maja 2023 r., sygn. akt II AKa 79/21, zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w Katowicach z dnia 19 marca 2020 r., sygn. akt V K 271/17,

na podstawie art. 532 § 1 i 3 k.p.k.

postanowił
nie uwzględnić wniosku.

UZASADNIENIE

Wniosek nie zasługiwał na uwzględnienie.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego prezentowany jest utrwalony pogląd, że wstrzymanie wykonania zaskarżonego wyroku na podstawie art. 532 § 1 k.p.k., jest odstępstwem od zasady bezzwłocznej wykonalności prawomocnych orzeczeń (art. 9 § 2 k.k.w.). Zastosowanie wspomnianej instytucji może więc nastąpić tylko wyjątkowo. Kontrola kasacyjna dotyczy bowiem prawomocnego wyroku sądu odwoławczego, a więc wyroku objętego domniemaniem prawidłowości ustaleń i trafności rozstrzygnięć w nim zawartych.

Szczególne uprawnienie Sądu kasacyjnego wynikające z art. 532 k.p.k. wymaga potwierdzenia, że w sprawie zaistniały szczególne, nadzwyczajne względy

nakazujące pozbawienie w tym trybie prawomocnego wyroku atrybutu wykonalności. Powodem ku temu może być zasadność argumentacji przedstawionej na poparcie zarzutów kasacji, stwarzająca wysokie prawdopodobieństwo wydania orzeczenia kasatoryjnego. Okoliczność ta musi być jednak dostrzegalna już „na pierwszy rzut oka”, skoro procedowanie w oparciu o art. 532 k.p.k. następuje przed merytorycznym rozpoznaniem kasacji. Gdy trafność zarzutów podniesionych w kasacji nie jest – na tym etapie – oczywista, samo zwrócenie się z wnioskiem o wstrzymanie wykonania prawomocnego wyroku nie uzasadnia odstąpienia od wspomnianej na wstępie zasady bezzwłocznej wykonalności prawomocnych orzeczeń (zob. m.in. post. SN z 9.02.2023 r., V KK 681/21).

Uzasadniając wniosek wskazano, że za jego uwzględnieniem przemawia ranga i charakter postawionych w kasacji zarzutów wskazujących już przy wstępnej ocenie na ich oczywistą trafność, a przez to skuteczność. Biorąc pod uwagę stale powiększający się dorobek orzecznictwa w zakresie zarzutu wskazującego na możliwość wystąpienia w postępowaniu odwoławczym bezzwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. oraz przeciętny okres oczekiwania na rozpoznanie nadzwyczajnego środka zaskarżenia, istnieje duże prawdopodobieństwo, że T. E. przebywałby w izolacji mimo niezgodności z prawem zaskarżonego orzeczenia. Podano również ogólnie, że natychmiastowe wykonanie orzeczenia mogłoby spowodować poważne skutki dla skazanego.

Rozważając te okoliczności, należało podnieść, że pomimo skierowania sprawy do rozpoznania na rozprawie kasacyjnej, na obecnym etapie postępowania nic nie wskazuje również, jakoby wniesiona w imieniu skazanego T. E. kasacja miała walor „oczywistej zasadności”, tzn. podniesione w niej zarzuty przekonywały o trafności i skuteczności nadzwyczajnego środka zaskarżenia bez potrzeby prowadzenia pogłębionych rozważań. Niezależnie bowiem od tego, jak zasadność i skuteczność kasacji ocenia sam jej autor, rozstrzygnięcie w zakresie wniosku o wstrzymanie wykonania zaskarżonego wyroku nie może pomijać – obok kasacji – także wstępnej analizy materiałów przeprowadzonego w sprawie postępowania instancyjnego. Ocena sposobu przeprowadzenia postępowania oraz zapatrywań wyrażonych przez orzekające w sprawie Sądy nie pozwalają – przynajmniej na

obecnym etapie procedowania – na wnioskowanie o nieprawidłowości prawomocnego wyroku korzystającego z domniemania jego zgodności z prawem. Nie można przy tym pominąć, że również prokurator w pisemnej odpowiedzi na kasację wniesioną w imieniu T. E. postulował jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy dostrzega przy tym powagę i znaczenie najdalej idącego zarzutu nadzwyczajnego środka zaskarżenia, wskazującego na wystąpienie w sprawie tzw. bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. ze względu na udział w składzie Sądu odwoławczego sędziego X.Y., który objął urząd sędziego Sądu Apelacyjnego w Katowicach w związku z wnioskiem Krajowej Rady Sądownictwa, co do której test niezależności od władzy ustawodawczej oraz wykonawczej ma wynik negatywny. Sąd Najwyższy jest jednak w tym zakresie związany treścią uchwały połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z 23.01.2020 r., BSA I-4110-1/20 (OSNKW 2020, nr 2, poz. 7). Sam fakt, iż w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego w sądzie powszechnym albo wojskowym na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 3) nie stanowi wyłącznego argumentu za uznaniem, że w sprawie zmaterializowała się bezwzględna podstawa uchylenia zaskarżonego orzeczenia na podstawie art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Drugim, nie mniej ważnym warunkiem jest bowiem to, by wadliwość procesu powoływania prowadziła, w konkretnych okolicznościach, do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności. W dalszym orzecznictwie Sądu Najwyższego, które wykształciło się na kanwie tego zagadnienia wskazano, że brak jest podstaw do przyjęcia *a priori*, że każdy sędzia sądu powszechnego, który uzyskał nominację w następstwie brania udziału w konkursie przed Krajową Radą Sądownictwa po 17 stycznia 2018 r., nie spełnia minimalnego standardu bezstronności i każdorazowo sąd z jego udziałem jest nienależycie obsadzony w

rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. (uchw. SN z 2.06.2022 r., I KZP 2/22, OSNK 2022, nr 6, poz. 22).

O ile nie budzi wątpliwości prerogatywa Sądu Najwyższego do badania tej kwestii z urzędu w trakcie rozpoznawania nadzwyczajnego środka zaskarżenia z mocy art. 536 k.p.k. w zw. z art. 439 k.p.k., to brak jest wyraźnej podstawy prawnej do przeprowadzenia takiego poszerzonego postępowania testowego w postępowaniu incydentalnym prowadzonym w oparciu o art. 532 k.p.k. Wskazać również należało, że podniesiony zarzut nie mieści się w kategorii takich, co do których z góry wiadomo, że obalają domniemanie prawidłowości wydanych orzeczeń. Stopień skomplikowania analizowanego zagadnienia wymagający *de facto* przeprowadzenia badania instytucjonalnej bezstronności sędziego w realiach konkretnej sprawy, na który to aspekt zwrócono uwagę w cyt. uchwale SN I KZP 2/22, jak i zresztą samej kasacji, powoduje, że nie jest możliwe przesądzenie o jego zasadności przed merytorycznym rozpoznaniem nadzwyczajnego środka zaskarżenia. To zaś może nastąpić dopiero w toku rozprawy kasacyjnej (por. również post. SN z 7.03.2022 r., IV KK 475/21). Innymi słowy – zarzut kasacji wskazujący na niespełnienie przez sędziego biorącego udział w składzie wydającym zaskarżone orzeczenie standardu niezawisłości i bezstronności nie mieści się w – wykształconym w orzecznictwie Sądu Najwyższego – kanonie okoliczności „jednoznacznych w swej wymowie”, uzasadniających wstrzymanie wykonanie zaskarżonego orzeczenia, jak i innego orzeczenia, którego wykonanie zależy od rozstrzygnięcia kasacji na podstawie art. 532 § 1 k.p.k. Nie chodzi przy tym o samą rangę zarzutu, ale o realną, niemal bezspornie rysującą się możliwość jego uwzględnienia.

Nie można było uznać, że w rachubę może wchodzić nieodwracalność skutków kary w razie jej wykonania, co miałoby przemawiać za wstrzymaniem wykonania wyroku mającego walor prawomocności. W szczególności argumentem w tym zakresie nie może być tylko (mniejsza czy większa) dolegliwość dla skazanego związana z koniecznością przystąpienia do odbycia kary pozbawienia wolności (por. postanowienie SN z 7.03.2022 r., IV KK 475/21). Instytucja z art. 532 § 1 k.p.k. zastrzeżona została dla innych okoliczności, w szczególności takich, których wystąpienie w sposób nieuzasadniony zwielokrotnia dolegliwość

wynikającą z konieczności przystąpienia przez skazanego do wykonania bądź częściowego wykonania wobec niego kary pozbawienia wolności (zob. post. SN z 13.04.2023 r., III KK 109/23). Taki przypadek w analizowanej sprawie nie zachodził.

Z tych wszystkich względów Sąd Najwyższy uznał, że w sprawie niniejszej nie zachodzą dostateczne podstawy do zastosowania nadzwyczajnej instytucji przewidzianej w art. 532 § 1 k.p.k.

Dlatego orzeczono jak w części dyspozytywnej postanowienia.

[J.J.]

[ał]